

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000045

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-01-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савельєва Ірина Володимирівна

2. Iryna Savelieva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5109-9969

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 03-01-2025

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7267

Повне найменування юридичної особи: Товариство з обмеженою відповідальністю "Київський інститут сучасної психології та психотерапії"

Код за ЄДРПОУ: 37144134

Місцезнаходження: бульв. Лесі Українки, 34, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Товариство з обмеженою відповідальністю "Київський інститут сучасної психології та психотерапії"

Код за ЄДРПОУ: 37144134

Місцезнаходження: бульв. Лесі Українки, 34, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81.61

Тема дисертації:

1. Алекситимія як фактор виникнення ризику суїцидальної поведінки у осіб з депресивними розладами
2. Alexithymia as a risk factor for suicidal behavior in persons with depressive disorders

Реферат:

1. Дисертаційне дослідження зосереджено на вивченні комплексу факторів, що впливають на ризик суїцидальної поведінки, та на комплексному теоретико-емпіричному аналізі впливу алекситимії на ймовірність виникнення суїцидальної поведінки у пацієнтів із депресивними розладами. У роботі проведено теоретичне узагальнення психологічних аспектів концепції алекситимії. Подано визначення алекситимії, відповідно до якого цей феномен походить з галузі психосоматики та характеризується як нездатність розпізнавати і вербально описувати власні емоційні стани. Погіршення епідеміологічної ситуації із самогубствами залишається однією з ключових проблем клінічної та профілактичної клінічної психології та психіатрії, а також галузі ментального здоров'я загалом. На основі аналізу наявних досліджень та власних наукових пошуків встановлено, що високий рівень алекситимії та наявність агресивних тенденцій у пацієнтів ускладнює контроль емоцій, що можуть характеризуватися інтенсивністю та деструктивністю. Це, у свою

чергу, підвищує ризик суїцидальної поведінки, оскільки внутрішня напруга та емоційна дисрегуляція можуть призводити до деструктивних наслідків. З огляду на потребу в удосконаленні профілактичної, діагностичної та психотерапевтичної роботи з пацієнтами, які мають підвищений рівень суїцидального ризику, було проведено всебічний аналіз наукових здобутків і сучасних тенденцій розвитку концепції алекситимії. Особлива увага зосереджена на вивченні причинно-наслідкових зв'язків між алекситимією та суїцидальною поведінкою, а також на факторах, що сприяють виникненню цього емоційного дефіциту. Результати досліджень підтверджують, що алекситимія, тобто нездатність до розпізнавання та вираження емоцій, може значно впливати на формування ризиків суїцидальної поведінки. На основі теоретичного аналізу конкретизовано поняття алекситимії та суїцидальності, визначено їх феноменологічні характеристики та прояви. Виокремлено фактори, що характеризують суїцидальну поведінку у пацієнтів з депресивними розладами, які були враховані під час формулювання гіпотези для експериментального дослідження. У ході аналізу також були виділені прояви алекситимії та агресії як потенційні предиктори суїцидальної поведінки у пацієнтів з депресією. Методи статистичної обробки даних дозволили визначити найбільш ефективні способи виявлення суїцидального ризику у пацієнтів з депресією. Таким чином, врахування алекситимії як значущого чинника в профілактиці та психотерапії є необхідним елементом у роботі з пацієнтами з підвищеним ризиком суїцидальної поведінки. Розробка та впровадження спеціалізованих підходів, що враховують цей емоційний дефіцит, можуть суттєво підвищити ефективність психотерапевтичних інтервенцій і сприяти покращенню якості життя пацієнтів. На емпіричному етапі дисертаційного дослідження було розроблено підхід, спрямований на детальну оцінку кожної функціональної компоненти експерименту в контексті аналізу суїцидального ризику у пацієнтів з депресивними розладами. Експериментальне дослідження було проведено на базі Комунального некомерційного підприємства «Клінічний заклад з надання психіатричної допомоги "ПСИХІАТРІЯ" м.Києва, з використанням експериментального плану. У дослідженні взяли участь 101 хворих. Диференціальна діагностика суїцидального ризику серед пацієнтів з депресивними розладами здійснювалася через комплексний психодіагностичний підхід. Підтверджено експериментальні гіпотези, згідно з якими, особи з депресивними розладами, які мають «історію суїцидальної поведінки», виявляють підвищений рівень алекситимії та порушення менталізації, що сприяє формуванню алекситимічних проявів. З'ясовано, що алекситимія значною мірою підвищує ризик суїцидальної поведінки у пацієнтів із депресивними розладами, зокрема через агресивні реакції, які є одним із характерних проявів емоційного дефіциту. Значущість дослідження підкреслюється акцентом на необхідності вдосконалення диференційної діагностики, яка дозволяє відрізнити пацієнтів з депресивним розладом, що мають підвищений ризик суїцидальної поведінки, від тих, для кого цей ризик є незначним. Вперше була запропонована узагальнена концептуальна модель послідовного зв'язку між усіма чинниками, що сприяють формуванню суїцидального ризику, а також вперше виявлено кореляційні зв'язки між алекситимією, порушеннями менталізації та імпульсивною агресією. Подальші перспективи дослідження передбачають розробку спеціалізованих психотерапевтичних програм, побудованих на концепції розвитку менталізації, з урахуванням специфічних труднощів, пов'язаних з алекситимією, а також проявів імпульсивної, непередбачуваної агресії у пацієнтів з депресивними розладами. Ключові слова: агресія, психодіагностика, тривога, депресивний розлад, самоактуалізація, особистість з психічною хворобою, адаптація, алекситимія в структурі концепції емоцій, суїцид, невротичний розлад, психологічний стан, корекція, фрустрація, стрес, терапія

2. The dissertation research focuses on the study of a complex of factors that influence the risk of suicidal behavior, and on a comprehensive theoretical and empirical analysis of the influence of alexithymia on the likelihood of suicidal behavior in patients with depressive disorders. The paper provides a theoretical generalization of the psychological aspects of the concept of alexithymia. The definition of alexithymia is presented, according to which this phenomenon originates from the field of psychosomatics and is characterized as the inability to recognize and verbally describe one's own emotional states. Based on the analysis of existing studies and our own scientific research, it was found that a high level of alexithymia and the presence of aggressive tendencies in patients make it difficult to control emotions, which can be characterized by intensity and

destructiveness. Given the need to improve preventive, diagnostic and psychotherapeutic work with patients who have an increased level of suicidal risk, a comprehensive analysis of scientific achievements and current trends in the development of the concept of alexithymia was conducted. Particular attention is focused on studying the causal relationships between alexithymia and suicidal behavior, as well as on the factors contributing to the emergence of this emotional deficit. The results of numerous studies confirm that alexithymia, i.e. the inability to recognize and express emotions, can significantly influence the formation of risks for suicidal behavior. The problem of differentiating patients with depressive disorders who have an increased suicidal risk from those who do not demonstrate such tendencies is also considered. It has been established that these factors act as mechanisms that contribute to an increase in suicidal risk. The close relationship between alexithymia and aggression in patients with depression allows us to enrich our understanding of the etiology of suicidal behavior, as well as to identify possible directions for prevention. Methods of statistical data processing allowed us to determine the most effective ways to identify suicidal risk in patients with depression. Thus, taking into account alexithymia as a significant factor in prevention and psychotherapy is a necessary element in working with patients with an increased risk of suicidal behavior. The development and implementation of specialized approaches that take into account this emotional deficit can significantly increase the effectiveness of psychotherapeutic interventions and contribute to improving the quality of life of patients. At the empirical stage of the dissertation research, an approach was developed aimed at a detailed assessment of each functional component of the experiment in the context of the analysis of suicidal risk in patients with depressive disorders. The experimental study was conducted on the basis of the Municipal Non-Profit Enterprise "Clinical Institution for the Provision of Psychiatric Care "PSYCHIATRY" in Kyiv, using an experimental design. The study involved 101 patients. Differential diagnosis of suicidal risk among patients with depressive disorders was carried out through a comprehensive psychodiagnostic approach. Experimental hypotheses have been confirmed, according to which individuals with depressive disorders who have a "history of suicidal behavior" demonstrate an increased level of alexithymia; impaired mentalization, the ability to recognize and interpret one's own and others' emotional states, contributes to the emergence of alexithymic manifestations. It has been established that in patients with depressive disorders, alexithymia significantly affects the risk of suicidal behavior, especially through aggressive reactions, which are one of the characteristic manifestations of emotional deficit. The scientific novelty and theoretical significance of the study lies in deepening the understanding of the psychological mechanisms that cause the emergence of suicidal behavior in patients with depressive disorders, as well as in establishing the connection between suicidal behavior and alexithymia. In particular, the study allows us to better understand the nature of the influence of alexithymia on the development of unregulated impulsive aggression. Conceptual positions on the etiology of suicidal behavior in the context of its relationship with the inability to understand and regulate emotional experiences, which leads to the emergence of aggressive reactions of a destructive nature, have been further developed. Key words: aggression, psychodiagnostics, anxiety, depressive disorder, self-actualization, personality with mental illness, adaptation, alexithymia in the structure of the concept of emotions, suicide, neurotic disorder, psychological state, correction, frustration, stress, therapy

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Проблема вивчення питання специфічності взаємозв'язку агресії та імпульсивності «Габітус», (18/2), 2020, с. 99-104.

- Вплив порушення процесу металізації на прояви імпульсивності у осіб з алекситимією Габітус», (25), 2021, с. 113-118
- Психічний біль як прогностичний фактор ризику скоєння самогубства. Менталізація психічного болю Київський журнал сучасної психології та психотерапії, 2022, №2 (4), 87-96
- Алекситимія та її зв'язок з суїцидальним ризиком Київський журнал сучасної психології та психотерапії, 2024, № 1(7), 87-96.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U110751

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завязкіна Наталія Володимирівна
2. Nataliia Zaviazkina

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5565-8959

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Товариство з обмеженою відповідальністю "Київський інститут сучасної психології та психотерапії"

Код за ЄДРПОУ: 37144134

Місцезнаходження: бульв. Лесі Українки, 34, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Онуфрієва Ліана Анатоліївна
2. Liana A. Onufriieva

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2442-4601

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оверчук Вікторія Анатоліївна

2. Viktoriia Overchuk

Кваліфікація: к. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7744-9346

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шпортун Оксана Миколаївна

2. Oksana M. Shportun

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9223-4629

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Вінницька академія неперервної освіти"

Код за ЄДРПОУ: 02139682

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 13, Вінниця, Вінницький р-н., 21050, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крайлюк Анна Ігорівна
2. Anna I. Kraylyuk

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0263-6056

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Товариство з обмеженою відповідальністю "Київський інститут сучасної психології та психотерапії"

Код за ЄДРПОУ: 37144134

Місцезнаходження: бульв. Лесі Українки, 34, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Лисенко Ірина Павлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Херсонський Борис Григорович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Дячкіна Лідія Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна